Tokyolönn

Acer buergerianum

I korthet

- *Acer buergerianum* – kinesträdsväxter (Sapindaceae).
- Hemma i östra och södra Kina och på Taiwan; odlad i Japan i århundraden.
- Lövfällande träd med små, treflikiga blad som får gula, orange och röda höstfärger.
- Bildar tidigt kraftiga rötter och en bred stambas – klassisk för bonsai med rot över sten.
- Ute året runt i sol; på vintern skyddas skålen mot hård frost.
- Tål kraftig beskärning och bildar fin förgrening.
- Fröna blötläggs och får cirka 3 månader i kylskåp; gror oregelbundet.

Det här kan du se fram emot

Med fröna av tokyolönn har du grunden till en av de mest klassiska lövfällande bonsaiarterna, som du själv formar från den första groddplantan. Efter cirka 3 månader i kylskåpet gror fröna långsamt och oregelbundet. Arten växer villigt, och redan de första åren kan du börja beskära och lägga grunden till en kraftig stambas. De gula, orange och röda höstfärgerna kan du glädja dig åt varje höst.

Många förknippar bonsai med ett färdigt litet träd från butiken. Med frön börjar du ett steg tidigare – och det ger dig något som ett köpt träd aldrig kan: Du bestämmer själv formen från den allra första groddplantan, och du kan odla arter som sällan eller aldrig säljs som färdiga bonsai. Det kräver tålamod, för det tar några år innan fröplantan har blivit ett riktigt bonsaiträd. I gengäld är trädet ditt eget från början till slut. Här nedan hittar du det du behöver veta för att komma bra igång med just den här arten.

Introduktion

Tokyolönn (*Acer buergerianum*), även kallad treflikig lönn, är ett lövfällande träd i familjen kinesträdsväxter. Det växer vilt i blandskogar i östra och södra Kina och på Taiwan. I Japan, där det kallas tō-kaede, ”kinesisk lönn”, har det planterats i århundraden, och i Japan och Korea används det som alléträd. Arten kom till Europa i slutet av 1800-talet. Bladen är små och blanka och har tre framåtriktade flikar; enstaka blad kan vara helbräddade. På hösten färgas de gula, orange och röda. Blommorna är små och gulgröna. På äldre träd flagnar den gråbruna barken och visar en orangebrun innerbark. Tokyolönnen bildar tidigt kraftiga rötter och en bred stambas och är en av de mest använda lövfällande arterna för bonsai – klassisk för stilen där rötterna växer över en sten.

Arten tål torka och värme bättre än många andra lönnar.

Förökning

Fröna är inte förbehandlade och behöver en kall period för att gro. Lägg dem i ljummet vatten i 24 timmar, blanda dem med lätt fuktig sand i en sluten påse och ställ påsen i kylskåpet vid cirka 2–5 °C i cirka 3 månader – inte i frysen. Så sedan fröna cirka 0,5 cm djupt i fuktig såjord eller kokossåmull och håll dem jämnt fuktiga vid cirka 15–20 °C. Fröna gror långsamt och oregelbundet under flera veckor, och inte alla frön gror – ge inte upp för tidigt. När groddplantorna har fått sina första riktiga blad skolas de om till egna krukor med pikeringsjord.

Säkerhet: Frön, näringsämnen och odlingsmedier är inte avsedda att ätas – varken av människor eller djur. Vissa arter är giftiga, så förvara dem oåtkomligt för barn och djur.

Placering och ljus

Tokyolönnen är ett utomhusträd och vill stå ljust. Groddplantorna skyddas de första veckorna mot stark middagssol; äldre plantor står gärna i full sol, men mycket varma dagar mår de bra av lite skugga mitt på dagen. Groddplantor som har såtts inomhus vänjs gradvis vid att stå ute och flyttas ut först när det inte längre finns risk för nattfrost.

Vattning och näringsämnen

Tokyolönnen behöver mycket vatten under växtsäsongen: Vattna ordentligt så snart odlingsmediet börjar torka i ytan, men undvik stående vatten, som får de fina rötterna att ruttna. På vintern vattnas sparsamt – rötterna tål inte att stå blött i kylan. Från april till september ges flytande bonsainäring varannan till var tredje vecka.

Odlingsmedium

Odlingsmediet ska vara väldränerat och samtidigt hålla fukt bra. Färdig bonsaijord är en bra grund. Till unga plantor passar pikeringsjord med kvartssand. Unga plantor planteras om varje eller vartannat år på våren, innan knopparna slår ut; rötterna växer kraftigt och tål att beskäras.

Beskärning

Tokyolönnen tål kraftig beskärning och skjuter villigt nya skott. Låt nya skott bilda 3–4 bladpar och skär sedan tillbaka dem till 1–2 bladpar. På kraftiga, etablerade träd kan bladen klippas av på försommaren (bladklippning); då skjuter trädet nya skott med mindre blad. Bladklippning passar inte för unga groddplantor.

Övervintring

Tokyolönnen är härdig och behöver en kall vinter för att kunna vila. Låt trädet stå ute, även när bladen faller på hösten – lätt frost skadar inte. I en skål är rötterna dock mycket mer utsatta än i marken, och när odlingsmediet fryser hårt kan skålen spricka. Skydda därför skålen i god tid när det väntas flera dygn med frost eller nattfrost under ca -5 °C: Gräv ner skålen i trädgården så att bara stam och krona är ovanför jord, och täck jorden med löv – eller ställ skålen i torr sand i en frigolitlåda. Du kan också ställa trädet i ett kallt, helst frostfritt förråd eller garage; när bladen har fallit behöver det inget ljus. Groddplantor ska under sin första vinter alltid stå frostfritt, t.ex. i ett ouppvärmt rum vid 0–5 °C. Vattna sparsamt så att odlingsmediet inte torkar ut helt, och ge ingen näring. När knopparna börjar svälla på våren ska trädet åter stå ljust, och de nya skotten skyddas mot sen nattfrost.

Viktiga odlingstips

Det mesta som går fel vid sådd beror på för mycket vatten eller för lite ljus. Jag rekommenderar ett lätt, näringsfattigt såmedium som såjord eller kokossåmull, så att de fina rötterna inte ruttnar. När groddplantorna ska skolas om ger pikeringsjord med kvartssand god dränering och ett stabilt rotsystem. Senare, när trädet ska formas som bonsai, är min färdigblandade bonsaijord en bra grund. Ha tålamod: Frön från samma påse gror inte alltid samtidigt, så låt såbrättet stå kvar även om de första groddplantorna redan har kommit upp.